hundrede kastede over Strafferetspleien og dens Tilstand i Europa, og den reformatoriske Stræben, som den fremkaldte, ogsaa naae vort Fædreland og vække Erkjendelsen af Nødvendigheden af Reformer i Straffelovgivningen. Aarhundredets Slutning blev nu ogsaa virkelig Vidne til betydelige Fremskridt. Livsstraffen afskaffedes aldeles som Straf for Tyveri (Forordningen af 27de April 1771), Strafarbeide blev den almindelige Straf for denne Forbrydelse, og Straffene fattes saaledes, at det i Reglen overlodes til Dommeren at bestemme samme indenfor Grændserne af en høieste og laveste Grad (Forordningen af 20de Februar 1789), Lovene udtalte, at Straffen havde til Formaal ved Siden af Samfundets Sikkerhed at virke til Forbryderens Forbedring, og det første Forbedringshuus reiste sig i Kjøbenhavn ved Siden af Tugthuset (Placat 15de Januar 1790, jfr. Præmisserne til Forordningen 20de Februar 1789).

Ved det nye Aarhundredes Begyndelse blev det endog taget under Overveielse at fremkalde en fuldstændig ny Straffelov, og der nedsattes ifølge kongelig Resolution af 26de September 1800 en Commission med det Hverv at foreslaae Grundsætninger til en ny og forbedret Criminallov. Dette Skridt førte imidlertid ikke til noget Resultat, medens dog i en noget senere Periode enkelte hensigtsmæssige Love stræbte at bringe Straffene i bedre Samklang med den nyere Tids Anskuelser (Placat af 12te Juni 1816 om Straffen af Vand og Brød, Forordningen af 24de September 1824 om Straffen af Boeslods Forbrydelse m. v., Forordningen af 30te Marts 1827 om Landsforviisningsstraffens Ophævelse).

Efterat Anordningen af 28de Mai 1831 havde bebudet Provindsialstændernes Indførelse, men endnu forinden at disse vare traadte i Virksomhed, udkom Forordningen af 4de October 1833 om de Forbrydelser, hvorved Andre angribes paa Legeme og Frihed, der traadte istedetfor et ikke ganske lille Affnit af Lovens 6te Bog, og tiltrods for sine uforholdsmæssig strenge Straffebestemmelser maatte betragtes som et Fremskridt, men netop ogsaa derved bidrog til, at Trangen til en almindeligere Reform blev saameget følelligere.

Allerede under den 1ste Samling af Østifternes Stænder blev der indgivet Andragende om, at der maatte udarbeides et Udkast til en ny Straffelovgivning for Tyveri, Bedrageri, Falsk og flere dermed beslægtede Forbrydelser. Dette skete, og efterat Udkastet i 1838 havde været forelagt de forsamlede Provindsialstænder, udkom under 11te April 1840 den vigtige Forordning om Straffen for de nævnte Forbrydelser, og under 15de samme Maaned Forordningen om Straffen for falsk Vidnesbyrd og anden Meeneed, hvortil Udkast ligeledes havde været Stænderne forelagt; til disse knyttede sig endelig under 26de Marts 1841 en ny Lov om Brandstiftelse. Derimod fuldførte Ørsted ikke det Hverv, som Regjeringen under 29de Februar 1840 havde overdraget ham, at udarbeide det fornødne Forslag til at fuldstændiggjøre Criminalloven.

Saaledes stod Sagen, da Grundloven udkom. I væsentlige Dele var Christian den Femtes Lov bleven ophævet og afløst af Bestemmelser, der hvilede i nye Principer, hvis Fortrin Erfaringen allerede havde godtgjort, og hele Grundvolden for dens Virksomhed var dermed i Virkeligheden bleven gjennembrudt, men ikke desto mindre vedblev den endnu stedse i mange Stykker ikke blot at være gjældende Lov, hvis forældede strenge Bestemmelser dagligdags medførte Straffedomme, som Samfundet umulig kunde lade sætte i Udøvelse, men igjennem Analogi at afgive Regel for ulovbestemte Tilfælde. Det hele Indbegreb af Retsreglerne for Retshaandhævelsen i Straffesager var saaledes blevet til et af høist forskjelligartede Bestanddele bestaaende Hele, hvori selv den Retskyndige ofte havde Vanskelighed ved at finde Vei, medens det efterhaanden var kommet til at staae som noget Ubekjendt og Fremmed for Folket. I et vidtstrakt Omfang er man derhos bleven nødsaget til at tage sin Tilflugt til Benaadningsmagten, hvad der vel i Retsanvendelsen raader Bod paa de følelligste Mangler, men dog selv under den samvittighedsfuldeste Anvendelse ikke kan undlade at medføre uligeartet Behandling af eensartede Forhold — allerede af den Grund, at det tildeels er noget Tilfældigt, om der bliver andraget paa Straffens Formildelse eller Eftergivelse — og i sin endelige Virkning